

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านเดินพัฒนา หมู่ 14 ต.คอนเมือง
อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
พ.ศ. 2544

บทคัดย่อ

เอนก ศรีจันทร์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาหมู่บ้าน
เค้นพัฒนา ตำบล คอนเมือง อ.สีคิ้ว จ. นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. โชคชัย วนภู

อ.ดร.มารินา เกตุทัต คาร์นส์

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกองทุนที่จัดสรรเงินทุนให้หมู่บ้าน ๆ ละ 1 ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมู่บ้านในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างงานสร้างรายได้ และเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า โดยการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และให้หมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นผู้ดูแล บริหารจัดการด้วยตนเอง เพื่อเป็นการสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมให้เกิดความยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้

ในการประเมินผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเค้นพัฒนา พบว่า มีแนวทางในการจัดการกองทุนหมู่บ้านทำให้คนหมู่บ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากการมีรายได้เพิ่มซึ่งเป็นผลมาจากการที่มีกองทุนหมู่บ้าน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการเก็บข้อมูลจากการตามแบบรายงาน 1 – 12 จากจำนวน 58 คร้วเรือน โดยใช้อัตราส่วนร้อยละ 90 ของจำนวนครัวเรือน ทั้งหมด โดยใช้สถิติค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ – คุณลักษณะ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เรียกว่า CIPP MODEL ในการวิเคราะห์

จากการประเมินพบว่า กองทุนหมู่บ้านเค้นพัฒนา หมู่ที่ 14 โดยมีคณะกรรมการจำนวน 15 คน และมีสมาชิก กองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 62 ราย ปัจจุบันสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้มีจำนวน 38 ราย ผู้กู้ส่วนใหญ่ จะนำเงินที่ได้รับจากกองทุนหมู่บ้านไปใช้ในการประกอบอาชีพที่ต้องการ ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และค้าขาย ซึ่งปัจจุบันยังไม่ได้ชำระหนี้เพราะส่วนใหญ่ยังไม่ได้เก็บเกี่ยวผลผลิตแต่คาดว่าสมาชิกจะสามารถนำเงินมาชำระหนี้ได้เพราะสมาชิกส่วนใหญ่กู้เงินไปเป็นทุนสำรองในการดำเนินโครงการ ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่เศรษฐกิจของหมู่บ้านจะมีสภาพคล่องขึ้น จากการมีเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งจะส่งผลต่อหมู่บ้านในระยะยาวต่อไป

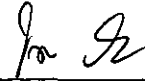
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมืออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมืออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมิน โครงการ
ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผศ.ดร.โชคชัย วณภู)

กรรมการสอบ

(ผศ.ดร.มารีนา เกตุทัต คาร์นส์)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมิน
โครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทธงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

16 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี , ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

ผศ.ดร.โชคชัย วนภู, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปิยะวรรณ กาสลัก, รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต ไช้บุคค์, รองศาสตราจารย์ ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณ, อาจารย์ สุรียา สมุทรคุปต์, ดร.พัฒนา กิติอาษา, ดร.วิศิษฎ์พร วัฒนาวาทิน และอาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ

นายสนธิ เหลืองภิรมย์ นายอำเภอสีคิ้ว นายวิระพล ปักคำไทย นักพัฒนาชุมชน 5 นายอานนท์ ไผ่จันทิก ประธานบริหารองค์การส่วนตำบลคอนเมือง อำเภอสีคิ้ว นายมิน ไม้สูงเนิน กรรมการบริหาร, นายจรัส สงนอก กรรมการบริหาร, นาย ปุ้ย เลิศกลาง ประธานกองทุนหมู่บ้านเค้นพัฒนา, นายรัฐการ เลิศสุวรรณวงศ์ ที่ปรึกษาสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (ปตท.), นายถาวร วงศ์ชนะ เกษตรตำบลคอนเมือง, นายพนม คีจันทิก กำนันตำบลคอนเมือง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่ ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านเค้นพัฒนาที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษา เป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

เอนก ศรีจันทร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ภูมิหลัง	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
3. กรอบความคิดทางทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ จัดระบบ และวิเคราะห์ข้อมูล.....	2
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	2
บทที่ 2 บริบทองค์กรและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบายหลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง(2544).....	6
3. การติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	7
4. การขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	8
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านเดินพัฒนา	9
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	11
7. หลักการประเมิน โครจ รูปแบบการประเมินแบบชีพชีพโมเดล.....	11
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	12
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	14
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	16
3. ตัวแปรและตัวชี้วัด ในการประเมิน.....	18
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน.....	22
5. วิธีการเก็บข้อมูล.....	23

6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	23
บทที่ 4. ผลการติดตามการประเมิน โครงการ	
ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน	
1.ผลการประเมินบริบทชุมชน	
1.1 บริบทระดับประเทศ.....	25
1.2 บริบทระดับหมู่บ้าน.....	27
ตอนที่ 2 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	
1. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	35
2. สรุปรายละเอียดโครงการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (2545).....	36
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
1. วัตถุประสงค์ของการดำเนิน โครงการ.....	38
2. วิธีการดำเนินการ.....	38
3. ผลการดำเนินงาน.....	38
4. อภิปรายสรุปผล.....	39
5. ข้อเสนอแนะ.....	42
6. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับระเบียบกองทุนหมู่บ้าน.....	42
7. ข้อเสนอแนะการนำเงินไปพัฒนาอาชีพของสมาชิกกองทุน.....	42
8. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป.....	43
บรรณานุกรม.....	44
ภาคผนวก.....	45

บทที่ 1 ภูมิหลัง

ความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ถดถอยจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ปัญหาคความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับเป็นแหล่งทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนอันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

บ้านเคิ้นพัฒนา หมู่ 14 ดอนเมือง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับอนุมัติให้ตั้งกองทุนพร้อมการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วเพื่อจะได้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด จึงสมควรที่จะมีการประเมิน และผู้ทำสารนิพนธ์ในฐานะที่เป็นนักศึกษาบัณฑิตกองทุนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนได้ปฏิบัติงานในหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา นี้มาระยะหนึ่งแล้ว จึงรับผิดชอบในการประเมินและเรียบเรียงเป็นสารนิพนธ์ (Substantive Report) ฉบับนี้ วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1. เพื่อการศึกษาการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านเคิ้นพัฒนา ในประเด็นต่อไปนี้

2.1.1. บ้านเคิ้นพัฒนามีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก

2.1.2. บ้านเคิ้นพัฒนา มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

2.1.3. บ้านเคิ้นพัฒนา มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเองและมีกาสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.1.4. เศรษฐกิจของบ้านเคิ้นพัฒนาได้รับการกระตุ้นและภูมิคุ้มกัน

2.1.5. ประชาชนในบ้านเคิ้นพัฒนา มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวก และด้านลบ ที่ส่งเสริม และขัดขวาง การบรรลุเป้าหมาย

ตามข้อ 2.1

2.3. เพื่อการศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน และตำบล

2.4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนใน บ้านเคิ้นพัฒนา และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนด โดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดตามรูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เรียกว่า (CIPP Model) ซึ่งมี อักษรย่อที่มีความหมายดังนี้

C ย่อมาจาก Context คือ บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน

I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้า

P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการ

P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิต

เมื่อนำชีพท์โมเดล มาประยุกต์ใช้กับองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้าน สามารถแสดงรายละเอียด ได้ตามแผนภูมิต่อไปนี้

วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาบ้านเคิ้นพัฒนา หมู่ 14 มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพท์โมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนด ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการ

เก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4

ขั้นที่ 6 ลงมือเขียน บทที่ 1,2,3,4,5 บรรณานุกรม และภาคผนวก

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้รับประโยชน์ดังนี้

- 1) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 2) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและ สนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน ฯ
- 3) ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ฯ และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน
- 4) ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์อันนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2

ปรัทธศน์วรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1. นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการสร้างอาชีพเสริมและรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและรัฐวิสาหกิจขนาดเล็ก

โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดขนาดคต และการจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม เป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน

1.2. หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการคือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
- 3) การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
- 4) การคิดคามและประเมินผล โดยตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.3. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน หรือเพิ่มรายได้ และลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดี แก่ประชาชน
- 2) ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนและการคิดริเริ่ม แก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 4) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก ของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม
- 5) ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

- ลาออก
- เป็นบุคคลล้มละลาย
- คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- ได้รับโทษ จำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่

- กำหนดนโยบาย การจัดตั้งและแนะแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- กำหนดแผนการจัดการ การจัดหาเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและแผนการจัด

สรรให้แก่ กองทุน

- จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุน
- กำหนดแผนงานและออกระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศในการจัดตั้งแนวทางการบริหาร

หากกองทุน

- ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุน และการบริหารกองทุน
- แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบ
- ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ
- เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของ

ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้

- รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

หมวด 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใน

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีสำนักงานมีอำนาจหน้าที่

- ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของเลขานุการของคณะกรรมการ
- ปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและอนุกรรมการ

- ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ

- ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบายและแนวทางการบริหารกองทุน

- ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการ

- จัดให้มีการประชุมและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกองทุน

- พิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน

- ให้การสนับสนุนปรึกษาหารือ และ ข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการนโยบาย

ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน

- ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน

- รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

- ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3.การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนจะเป็นไปตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 กล่าวว่

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม

2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่

ประชุม สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

2.1. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

2.2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์

2.3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักพุทธศาสนา มีความรับผิดชอบ

2.4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ

2.5. ไม่เคยรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่

ได้กระทำโดยประมาท

- 2.6. ไม่เคยคำพิพากษาถึงที่สุด ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
- 2.7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ
- 2.8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- 2.9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน

4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง วัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความจำเป็นพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. จัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ.2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ
2. ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสินหรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องคือระเบียบข้อบังคับของกองทุน
3. เปิดบัญชีกับธนาคารออมสินหรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

5. การประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านนั้นมีวัตถุประสงค์

การประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านนั้นมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน สภาพความเป็นจริงสำหรับหมู่บ้านจะต้อง มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. การเตรียมความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน เช่น ระเบียบข้อบังคับ
4. ทุนดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน
5. การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

6.ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านเคิ้นพัฒนา หมู่ 14

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านเคิ้นพัฒนา หมู่ 14 มีดังต่อไปนี้

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพและการทำมาหากินของประชาชน ให้เป็นไปด้วยความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวมจึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกองทุนหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา”

ข้อ 2 ที่ตั้งกองทุนหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา 132 หมู่ 14 ต.คอนเมือง อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

ข้อ 3 ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 4 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- (1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- (2) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสั่งจะ และเงินรับ

ฝาก

- (3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- (4) เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกเป็นคนดี
- (5) ส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน

ข้อ 5 แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

- (1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- (2) เงินค่าหุ้น
- (3) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- (4) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- (5) เงินฝากสั่งจะ
- (6) เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไข ผูกพันหรือภาระติด

พันอื่นใด

- (7) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก

ข้อ 6 คุณสมบัติของสมาชิก

- (1) เป็นผู้ที่ทำนากหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา เป็นระยะ ไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อน การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน
- (2) เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักกองทุนและ

สนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

- (3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- (4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติให้เห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- (5) อคทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นหลัก
- (6) มีเงินฝากตั้งจะ และถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของ

จำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

ข้อ 7 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- (1) ยื่นคำขอสมัครสมาชิกของกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน โดยมีเอกสาร ดังนี้
 1. สำเนาทะเบียนบ้าน
 2. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- (2) เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 6 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ปีละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชน แล้วแต่ความสมัครใจของสมาชิก
- (3) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่ารับบุคคลหนึ่งเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

ข้อ 8 เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติตามข้อ 6 และเห็นสมควรรับเป็นบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกจะแจ้งให้บุคคลนั้นชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และเงินฝากตั้งจะภายในสามวันนับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก

ข้อ 9 การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

- (1) ตาย
- (2) ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- (3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- (4) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้เข้าร่วมประชุม
- (5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือ หรือความร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
- (6) จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
- (7) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้รับไว้
- (8) มีลักษณะหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 6

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการ กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. ให้สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน
2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท กรณีที่คณะกรรมการมีมติเห็นสมควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ให้เรียกประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไปแต่ต้องไม่เกิน 50,000 บาท
3. การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น
4. ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารออมสิน และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้กับคณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว
5. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดดอกเบี้ยหรือเงินค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
6. กำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้ชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

กรณีกองทุนหมู่บ้านเดินพัฒนา หมู่ 14 มีหลักเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ มีดังนี้ ให้สมาชิกที่ประสงค์จะกู้เงินจัดทำโครงการเพื่อขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการ กู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

1. การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท กรณีที่คณะกรรมการมีมติเห็นควรอนุมัติกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ให้เรียกประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ต้องไม่เกิน 50,000 บาท
2. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้อยู่ละ 8 ต่อปี
3. การชำระคืนเงินกู้ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายใน 1 ปี
4. สมาชิกที่ขอกู้ต้องมีสมาชิกกองทุนเป็นผู้ค้ำประกันจำนวน 2 คน

7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพท์โมเดล

รูปแบบการประเมินแบบชีพท์โมเดลของสตีฟเฟิลบีม

สตีฟเฟิลบีม (อ้างใน จำเนียร สุขหลายและคณะ) ได้เสนอแบบจำลอง CIPP เพื่อประเมินผลโครงการ ซึ่งได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่า “เป็นกระบวนการวิเคราะห์

เพื่อให้ได้มาซื้อข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆที่มีอยู่” ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 1

ตัวอย่างประเด็นการประเมินตามแบบจำลอง CIPP

การประเมินสภาพแวดล้อม

- ปัญหาชุมชน

การประเมินปัจจัยเบื้องต้น

- ทุน
- คน
- หน่วยงานที่สนับสนุน

การประเมินกระบวนการ

- ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน
- กระบวนการ
- การมีส่วนร่วมของชุมชนและสมาชิก

การประเมินผลผลิต

- ผลสำเร็จ

8.โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนเสร็จแล้ว เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่นักศึกษาให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง ในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์คือ

1.เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษาของบัณฑิต ซึ่งจะเข้าไปช่วยเหลือกระบวนการเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลการวิจัย

2. เพื่อเป็นการสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะ บัณฑิตในหมู่บ้านชนบท

3. เพื่อยกระดับการศึกษาและเพิ่มศักยภาพของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการซึ่ง เป็นการพัฒนาศูนย์การบุคคลของชาติอีกทางหนึ่ง

4. เพื่อให้ได้ข้อมูลค่านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้าน และชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เป้าหมาย แผนดำเนินการ

ดัชนีวัดผลสำเร็จของโครงการ

1. จำนวนเงินกองทุน 1 ล้านบาทยังอยู่
2. จำนวนบัณฑิตที่ว่างงานมีรายได้
3. จำนวนบัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการ และการประเมินโครงการ
4. จำนวนการรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการวิจัยของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ผลประโยชน์ของโครงการ

1. เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจอีกทาง โดยแต่ละเดือนจะมีเม็ดเงินประมาณ 476 ล้านบาท หมุนเวียนและกระจายไปทั่วประเทศจากเงินทุนที่จ่ายให้นักศึกษาในอัตราเดือนละ 6,360 บาท จำนวน 74,881 คน นอกจากนั้นยังมีค่าบริหารจัดการสัมมนาติดตามผลโครงการเป็นระยะ ๆ ทุก 15 วัน , 1 เดือน , 3 เดือน
2. มีผู้สำเร็จการฝึกอบรมในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตหลักสูตรการจัดการ และการประเมินโครงการ ซึ่งจะมีประสบการณ์จริงสามารถนำไปใช้ในการทำงานและได้รับโอกาสจ้างงานได้ง่ายขึ้น และสามารถนำประกาศนียบัตรไปใช้เป็นหน่วยกิตสมทบในการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทได้
3. ทำให้การบริหารจัดการกองทุนมีประสิทธิภาพ นับว่าเป็นโครงการที่มีประโยชน์จากภาครัฐบาลที่น่าสนใจ ที่น่าจะนำมาวิเคราะห์วิจัย เพื่อใช้ประโยชน์หรือปรับปรุงงานที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

เนื้อหาในบทนี้ จะนำเสนอวิธีดำเนินการประเมินโครงการ ผู้วิจัยได้เ รศึกษา กองทุนหมู่บ้านตามโครงการหรือรูปแบบการประเมินนั้นผู้วิจัยได้ประยุกต์มาจากการศึกษาในชุด วิชาการนิพนธ์ ซึ่งประกอบไปด้วยหัวข้อหลักคือ วิธีการประเมินโครงการ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวอย่าง และตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ วิธีการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดปรากฏในรายงานฉบับนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

1.1 การใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการประเมินที่เน้นการใช้ข้อมูลที่เป็นตัวเลขมาใช้ในการ วิเคราะห์สรุปเพื่อยืนยันความถูกต้องของสิ่งที่ค้นพบ หรือข้อสรุปต่าง ๆ ของปัญหาวิจัย การวิจัย เชิงปริมาณจึงต้องมีการใช้สถิติต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นตัวเลขเหล่านั้น

1.2 การใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ผู้วิจัยในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นระเบียบวิธีการวิจัย เชิงประจักษ์ที่ให้ความสำคัญกับข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเรื่องเล่าและคุณลักษณะต่างๆ ในเชิงลึกที่ ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวเลข การวิจัยเชิงคุณภาพได้ให้ความสำคัญกับการยึดหยุ่นและการปรับ ครอบคำถาม แนวคิดและวิธีการวิจัยให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงเพื่อให้เข้าถึงการวิเคราะห์ และตีความหมายข้อมูลที่ลุ่มลึกและสะท้อนภาพความเป็นจริงให้มากที่สุด ซึ่งจะศึกษาเฉพาะราย กรณีของหมู่บ้านเดินพัฒนา หมู่ 14 ตำบลคอนเมือง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา รูปแบบการประเมิน

1) หลักการพื้นฐานของการประเมิน เป็นการประเมินตามรายงานตามสภาพจริง หรือที่ เรียกกันว่า “Authentic Evaluation”

2) การตัดสินคุณค่า ความเด่น ความค้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมิน แต่อาจ ทำในเชิงชี้แนะสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวเท่านั้น

3) การกำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินค่าของตัวบ่งชี้จะไม่กระทำไว้ล่วงหน้า แต่จะทำ การเก็บข้อมูลก่อนสำหรับตัวบ่งชี้ทุกตัว แล้วจึงค่อยพิจารณาว่าควรกำหนดเกณฑ์ ตัดสินค่า สำหรับตัวบ่งชี้ใดบ้างแล้วจึงค่อยพิจารณาตัดสินตามเกณฑ์นั้น ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ ก็เสนอผลโดยไม่มีการกำหนดค่า แต่เป็นการรายงานผลข้อมูลตามสภาพจริง

4) รูปแบบการประเมินเป็นการประเมินเชิงระบบซึ่งตรงกับ ซิฟฟ์โมเดล “CIPP

Model” C การประเมินสภาวะแวดล้อม I การประเมินปัจจัยนำเข้า Pการประเมินกระบวนการ P การประเมินผลผลิต (โปรดดูรายละเอียด “ชีพโมเดล” ในบทที่ 1)

เทคนิควิธีการเก็บข้อมูลที่นำมาใช้ ได้แก่

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยสัมภาษณ์สมาชิกของหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา ทั้งผู้กู้และไม่ผู้เงินกองทุน โดยเป็นการเก็บข้อมูลเบื้องต้นภาคสนาม โดยช่วงเวลาที่จะออกไปพบชาวบ้านส่วนใหญ่ คือหลังเวลาเลิกงานประมาณ 20.00 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ทุกคนพักผ่อนอยู่กับบ้านมีเวลาเพียงพอที่ให้สัมภาษณ์ได้ และช่วงวันอาทิตย์ซึ่งเป็นวันหยุดประจำสัปดาห์ ในวันทำงานส่วนใหญ่ ซึ่งจะเจอแต่คนแก่ซึ่งอยู่เฝ้าบ้าน

2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ใช้การบันทึกสิ่งที่พบเห็น โดยการสังเกตพฤติกรรมของชาวบ้าน ลักษณะคำพูด ท่าทาง ใช้สายตาสังเกตสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านสภาพความเป็นอยู่ สภาพความเป็นจริงกับคำถามที่ชาวบ้านตอบซึ่งส่วนน้อยไม่ตรงกับที่พูด บางคนจะพยายามหลบหน้าไม่อยากจะตอบคำถาม บางคนเมื่อที่เราเข้าหมู่บ้านบ่อย ๆ เพราะกลัวว่าเราจะสอดแนมว่าเขาไม่ได้นำเงินไปใช้ประโยชน์จริง

3. ใช้การบันทึกเหตุการณ์ โดยบันทึกข้อมูลเพื่อเก็บรายละเอียดให้ได้มากที่สุด

4. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน โดยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับสมาชิกในชุมชน เพื่อหาข้อมูลชุมชน ข้อมูลบริบทชุมชน และอื่นๆ

1.3 ศึกษาเฉพาะกรณี

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษารายกรณี หรือเป็นการวิจัยที่กำหนดขอบเขตและเนื้อหาไว้ที่ชุมชนเฉพาะแห่ง แล้วศึกษาในแง่มุมของชุมชน โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี เทคนิควิธีการประเมินรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิจัย ชุมชนที่ได้ทำการวิจัยนี้คือหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา หมู่ 14 ตำบลคอนเมือง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 58 ครัวเรือน หน่วยในการวิเคราะห์ใช้ทั้งข้อมูลที่เป็นตัวเลขและไม่ใช้ตัวเลข โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลจาก ผู้นำหมู่บ้าน ประธานกองทุน สมาชิกของกองทุน และสมาชิกของหมู่บ้าน โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยเฉลี่ยในทุกพื้นที่ของหมู่บ้านอย่างทั่วถึง คือ

บร. 1,2,3,4,9 เลือกสุ่มตัวอย่าง 90% จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

บร. 11 ศึกษาทุกรายกรณีที่ผู้เงินกองทุนหมู่บ้านเคิ้นพัฒนาลุ่มตัวอย่าง

บร.5 เป็นการประชุมประชาคมในระดับตำบล โดยได้เชิญประธานกองทุนคณะกรรมการกองทุนจากทุกหมู่บ้านมาประชาคมร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ

1.4 นำเสนอผลงานวิจัยโดยอาศัยความคิดโดยยึดรูปแบบเชิงระบบ “ซีพีพีโมเดล”

กรอบแนวความคิดทางทฤษฎีของตัววิจัย ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน เค้นพัฒนา ผู้วิจัยเลือกใช้ต้นแบบแนวความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “CIPP Model” C (Context) คือบริบทของหน่วยกองทุนหมู่บ้านเค้นพัฒนา ตำบลคอนเมือง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา I (Input) ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบเงินกองทุนหมู่บ้านที่ได้จัดสรรตามนโยบายของรัฐบาล จำนวน I ล้านบาท P (Process) คือกระบวนการของหน่วยระบบโครงการกองทุนหมู่บ้านเค้นพัฒนา P (Product) คือผลผลิตของหน่วยระบบ ในการประเมินโครงการครั้งนี้ปัจจัยผลผลิตของหน่วยระบบประกอบด้วย จำนวนผู้ได้กู้ ยอดเงินให้กู้ กองทุนสะสม ชื่อเสียงของชุมชน และอื่น ๆ (โปรดดูการประยุกต์ใช้ “ซีพีพีโมเดล” ครั้งนี้ในบทที่ 1)

1.5 ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูล ในการทำวิจัยตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตัวเองรับผิดชอบในฐานะเป็นบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เริ่มตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2544 ถึงเดือน กันยายน 2545 เป็นระยะเวลา 10 เดือน ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูลในเรื่อง

1. หมู่บ้านเค้นพัฒนา หมู่ที่ 14 ตำบลคอนเมือง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
2. กองทุนหมู่บ้าน เค้นพัฒนา หมู่ที่ 14 ตำบลคอนเมือง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

1.6 เลือกพื้นที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะหมู่บ้านเค้นพัฒนา หมู่ที่ 14 ตำบลคอนเมือง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งได้จัดสรรทุนการศึกษาให้แก่บัณฑิตศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและประเมินโครงการ เพื่อที่จะให้บัณฑิตได้เข้ามาช่วยเหลือกองทุนหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ กล่าวคือผู้วิจัยได้ศึกษากองทุนหมู่บ้านเค้นพัฒนา ตามที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในพื้นที่นี้การวิจัยครั้งนี้เป็นลักษณะเฉพาะได้เลือกพื้นที่ที่รับผิดชอบของผู้วิจัย ซึ่งได้ผ่านกระบวนการสอบคัดเลือกตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกหมู่บ้านเค้นพัฒนา คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนผู้กู้ และสมาชิกกองทุนที่ไม่ได้กู้เงินในโครงการ ประกอบไปด้วย

1. ผู้ให้ข้อมูลระบบ A คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเค้นพัฒนา

2. ผู้ให้ข้อมูลระบบ B คือ สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านเป็นรายบุคคล จำนวน 38 ราย
3. ผู้ให้ข้อมูลระบบ C คือ ครวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา จำนวน 58 ครวเรือน

ประชากรแต่ละระบบมีดังนี้

ระบบ A คือภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา ประชากรในหน่วยระบบ ได้แก่ประชากรทั่วไป คณะกรรมการกองทุน 15 ท่าน (เลือกใหม่) มี ประธานกองทุน เลขานุการ เกร็ดญิก สมาชิกผู้ที่ไม่ได้กู้พัฒนากรประจำตำบล เจ้าหน้าที่อนามัยบ้านเคิ้นพัฒนา อบต.คอนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา ประกอบด้วย

1. นายป๋วย เลิศกลาง	ประธานกองทุนหมู่บ้าน
2. นายหวาน ขอนเงินกลาง	รองประธานกองทุนหมู่บ้าน
3. นายจรัส สงนอก	เลขานุการ
4. นายสุนทร ศรีจันทิก	เกร็ดญิก
5. นายมิน ไม้สูงเนิน	กรรมการ
6. นายสุวรรณ แก้วกลาง	กรรมการ
7. นายอึ้ง จันทรโพธิ์	กรรมการ
8. นายคุณ มะนาวนอก	กรรมการ
9. นางจันทร ระวางสูงเนิน	กรรมการ
10. นางคมคาย ผลพิมาย	กรรมการ
11. นายรวม สงนอก	กรรมการ
12. นายประเสริฐ สมนอก	กรรมการ
13. นายสวัสดิ์ แก้วกลาง	กรรมการ
14. นายคำเนิน ขานจันติก	กรรมการ
15. นายสมसान บัวจันติก	กรรมการ

ระบบ B คือสมาชิกผู้กู้แต่ละรายกรณี ณ ช่วงเวลาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ มีทั้งหมด 44 ราย แบ่งตามกลุ่มอาชีพที่กู้ดังนี้

1. ปลุกอ้อย 32 คน เป็นเงิน 907,000 บาท
2. ปลุกมัน 7 ราย เป็นเงิน 70,000 บาท
3. เลี้ยงโค กระบือ 2 คน เป็นเงิน 40,000 บาท

4. เลี้ยงหมู 1 ราย เป็นเงิน 10,000 บาท
5. ชุบน้ำโคลนเลี้ยงปลา 1 ราย จำนวนเงิน 20,000 บาท

ระบบ C คือสมาชิก หมู่บ้านเคิ้นพัฒนา ทั้งหมด 58 ครัวเรือน ตำบลคอนเมือง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

- กลุ่มตัวอย่าง คือบุคคลที่มีคุณสมบัติที่สามารถให้ข้อมูลกับเราได้ แยกได้ดังนี้
- ระบบ A คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกที่ไม่ได้กู้
- ระบบ B สมาชิกผู้กู้จำนวน 38 ราย สมาชิกทุกคน จำนวน 62 ราย
- ระบบ C สมาชิกหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา โดยสุ่มเลือกตัวอย่างกระจายทั่วถึง

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้วิจัยแบ่งตัวแปร และตัวชี้วัดโดยยึดเอาหน่วยระบบในการวิเคราะห์เป็นหลัก ดังนี้

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
<u>ระดับหมู่บ้าน</u>	
C1 – จำนวนประชากร	1. จำนวนประชากรชาย , หญิง , เด็ก , คนชรา
C2 – ลักษณะภูมิประเทศ	1. จำนวนแหล่งน้ำ 2. ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติ 3. สภาพพื้นดิน
C3 – ลักษณะการประกอบอาชีพ	1. อาชีพที่ทำปัจจุบัน 2. อาชีพเสริม
C4 – สถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน	1. เศรษฐกิจฝืดเคือง
C5 – ศักยภาพของชุมชน	1. ความสามัคคีในชุมชน 2. การช่วยเหลือพึ่งพากัน 3. ความซื่อสัตย์ 4. ความอบอุ่นในครอบครัว
C6 – ลักษณะการดำเนินชีวิต	1. ขนาดของครอบครัว

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
	2. การนับถือเรือญาติ
C 7- สภาวะการเป็นหนี้สิน	1. จำนวนหนี้สิน
C8 – ผู้นำของชุมชน	1. มีความเข้มแข็ง 2. มีความเสียสละ 3. อุทิศตนเพื่อสังคม
C9 – ความเข้มแข็งของชุมชน	1. ชุมชนรักใคร่ปรองดองกัน 2. ชุมชนมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน
ระดับหมู่บ้าน	
I1 – นโยบายของรัฐบาล	1. สมาชิกเข้าใจระเบียบกองทุน 2. สมาชิกเข้าใจนโยบายของรัฐบาล
I2 – เงินกองทุน 1 ล้านบาท	1. เงิน 1 ล้านบาทในบัญชีกองทุนฯ
I3 – คณะอนุกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เดินพัฒนา	1. จำนวนคณะกรรมการกองทุนฯ 15 ท่าน
ตัวแปร	ตัวชี้วัด
I4 – เงินที่ผู้กู้ชำระคืน	1. จำนวนเงินในบัญชี 2. จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ 3. จำนวนค่าปรับลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้
I5 – เงินทุนสะสมอื่นๆ	1. เงินกองทุนอื่น ๆ ของหมู่บ้าน
ระดับหมู่บ้าน	
P1 – การคัดเลือกผู้กู้	1. คุณสมบัติของผู้กู้

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
P2 – การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 2. ผู้ค้าประกัน 3. ต้องสมัครเป็นสมาชิกกองทุน 1. ผู้แนะนำ 2. ประเด็นในการแนะนำ 3. วิธีการแนะนำ 4. จำนวนครั้งในการแนะนำ
P3 – การรับชำระหนี้	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนเงินต้น ดอกเบี้ย ค่าปรับ <p>คณะกรรมการผู้รับผิดชอบ</p>
P4 – การทำบัญชี	<ol style="list-style-type: none"> 1. การทำบัญชีรับ – จ่าย 2. คณะกรรมการผู้รับผิดชอบ
P5 – การช่วยตลาด	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ที่ช่วยตลาด 2. วิธีการในการส่งเสริมการตลาด 3. ปัญหาอุปสรรค
P6 – การจัดทำระเบียบกองทุนฯ	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ
P1 – จำนวนผู้ได้กู้เงิน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้
P2 – ยอดเงินให้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้และยอดเงินที่ได้รับอนุมัติแต่ละครั้ง

ตัวแปร**ตัวชี้วัด**

- P3 – เงินกองทุนสะสม
- P4 – ชื่อเสียงของชุมชน

2. ยอดเงินที่ได้อนุมัติให้กู้ทั้งหมด
3. ยอดเงินที่ได้รับอนุมัติ
1. ยอดเงินกองทุนสะสม
1. การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ
2. มีเงินทุนเวียนในชุมชน
3. เศรษฐกิจดีขึ้น
4. ดอกผลเพิ่มขึ้น

ระดับรายบุคคล

- I1 – จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
- I2 – จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้เงินกู้
- I3 – กองทุนสะสม
- I4 – สถานที่ / วัตถุประสงค์
- I5 – เทคนิควิธีทำงาน

1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้
2. ที่มาของเงินทุน
1. จำนวนกองทุนสะสมของผู้กู้
1. สถานที่ในการประกอบอาชีพ
2. วัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ
3. วัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ
1. ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ

ระดับรายบุคคล

- PI – การทำกิจกรรมถูกวิธี

1. ได้ผลผลิตตามเป้าหมาย
2. ประสบผลสำเร็จในการประกอบกิจกรรม

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
P2 – การหาตลาด	1. มีตลาดรองรับสินค้า
P3 – การหาวัตถุดิบ	1. มีตลาดซื้อวัตถุดิบ 2. วัตถุดิบหาง่ายในท้องตลาด
P4 – การทำบัญชี	1. จัดทำบัญชีรับ – จ่าย
P5 – การวิเคราะห์ประเมิน	1. มีการประเมินผลสำเร็จของการประกอบธุรกิจ
ระดับรายบุคคล	
P1 – รายได้เป็นเงิน	1. มีรายได้เพิ่มมากขึ้น 2. ไม่มีหนี้สิน 3. มีความเป็นอยู่ดีขึ้น
P2 – ผลเป็นสิ่งที่	1. มีสิ่งของเพิ่มขึ้น 2. มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น
P3 – ผลเป็นชื่อเสียง	1. มีชื่อเสียงในสังคม
P4 – ผลเป็นความพอใจ	1. มีความภูมิใจในความสำเร็จของคน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้วิจัย ได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินดังนี้

4.1 แบบ บร.1 - บร.12

บร. 1 ข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้านเดินพัฒนา

บร. 2 ข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

บร. 3 ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคนที่มียศกองทุนหมู่บ้าน

บร. 4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน

บร. 5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

บร. 6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน

บร. 7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของ

ชุมชนในทัศนะของประชาชน

บร. 8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

บร. 9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์

บร. 10 แบบสรุปบทเรียนกองทุนหมู่บ้าน

บร. 11 แบบบันทึกเจาะลึกรายกรณี

บร. 12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

4.2 การใช้แบบสอบถาม

5. วิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยเลือกใช้มีหลายวิธี ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ โดยการคำถามแบบ บร. เป็นคำถามที่มีกรอบมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน

2. การสังเกต โดยการสังเกตสิ่งที่พบเห็นเพื่อหาข้อมูล และหาความรู้ที่ผู้วิจัยต้องการ

เช่น การทำ บร. 11 เราต้องไปสังเกตดูว่าสมาชิกที่กู้เงินนำเงิน ไปใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และการสังเกตการประชุมกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่พัฒนาช่วงเวลา 10 เดือน ระหว่างการทำโครงการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้วิจัยได้สังเกตและได้ทำการบันทึกข้อมูล ไปพร้อมกัน

3. การใช้ข้อมูลมือสอง ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ เช่น สถานีอนามัยบ้าน เค้นพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลคอนเมือง ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ตำบลคอนเมืองที่เก็บรวบรวมข้อมูลไว้แล้ว ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลนั้นมาใช้ได้ ข้อมูลมือหนึ่งเป็นการสัมภาษณ์ใหม่เพื่อความแน่นอน

4. การจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน และเวทีประชาคมระดับตำบล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลทั้งหมดจากการศึกษาภาคสนามแล้ว ก็นำมาแยกแยะวิเคราะห์ตีความหมาย วิเคราะห์ตัวแปร ตัวชี้วัด วิเคราะห์เพื่อประเมินบริบทชุมชน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต เพื่อเป็นการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่พัฒนา ข้อมูลของผู้วิจัยที่ได้มานั้นเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ คือไม่ใช่ข้อมูลที่เป็นสถิติตัวเลข เน้นการบรรยายเชิงพรรณนา ข้อมูลที่ได้นั้นเป็นข้อมูลที่เป็นจริงและน่าเชื่อถือ เพราะผู้วิจัยได้ลงมือปฏิบัติเองโดยการเข้าไปมีส่วนร่วม

คฤกกติกับสมาชิกในหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา ระยะเวลาศึษางานวิจัยครั้งนี้ 10 เดือน และขั้นตอนสุด
ทำยคือ เสนอรายงานในรูปแบบสารนิพนธ์

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ในการติดตามผลจากการประเมินโครงการนี้แบ่งผลการติดตามเป็นดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1) บริบทระดับประเทศ

1.2) บริบทระดับหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ผู้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1) บริบทระดับประเทศ

1.1.1) ความยากจนของประเทศ

แม้ว่าเศรษฐกิจไทยภายใต้เข้มแข็งสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมจะทำให้รายได้เฉลี่ยต่อคนได้เพิ่มจากคนละ 2,106 บาท ในปี 2503 เป็น 68,000 บาท ในปี 2538 แต่ถ่วงไปในตัวเลขเหล่านี้คือ ความแตกต่างทางรายได้ ความร่ำรวยของคนกลุ่มน้อยและความยากจนของคนกลุ่มใหญ่ ช่องว่างทางรายได้ระหว่างคนจนและคนรวยออกไปทุกปีจะเห็นได้จากตารางที่ 1 โดยอย่างยิ่งช่องว่างระหว่างคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับคนกรุงเทพฯ

ตารางที่ 2 แสดงรายได้ต่อบุคคล เมื่อปี พ.ศ. 2503 - 2523 (บาท)

ภาค	1988	1990	1992	1994	1996	1998
รวยที่สุด 20%	51.2	54.1	55.6	54.1	53.3	53.9
20%	21.1	19.9	19.8	20.3	20.5	20.2
20%	13.4	12.7	12.2	12.7	12.9	12.7
20%	9.0	12.7	7.9	8.3	8.5	8.4
จนที่สุด 20%	5.2	8.4	4.5	4.6	4.8	4.8
สัดส่วนรวยที่สุด 20%	9.8	4.9	12.4	11.8	11.1	11.2
สัดส่วนจนที่สุด 20%						

ที่มา จำนวนจากตัวเลขของ สศช. และสำนักงานสถิติแห่งชาติ

1.1.2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 แสดงเจตนารมณ์ ยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งมั่นจะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรง ดังนี้

1.1.3) นโยบายการสร้างรายได้

ได้พูดถึงการแก้ปัญหาหนี้สินของประเทศด้วยการสร้างรายได้ โดยเน้นการสร้างรายได้ทุกระดับ โดยส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพของชุมชน ในระดับฐานรากของประเทศ ตั้งแต่การผลิตเพื่อบริโภค การนำผลผลิตที่เหลือจากการจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ในครอบครัว ส่งเสริมการร่วมตัวเพื่อดำเนินเศรษฐกิจระดับชุมชน โดยมีแนวนโยบายครอบคลุม 3 ด้าน คือ

1) ด้านการเกษตร ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเกษตรกร โดยการปรับโครงสร้างด้านสินเชื่อ การส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสาน และส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ทำกินโดยพัฒนาการตรวจสอบคุณภาพ มาตรฐาน และส่งเสริมการประมงชายฝั่ง

2) ด้านอุตสาหกรรม รัฐบาลได้มีนโยบายหลายด้านดังนี้

2.1) ปรับโครงสร้างการผลิตในภาคอุตสาหกรรม โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติทักษะฝีมือภูมิปัญญาไทย ศักยภาพการผลิตและการตลาด

2.2) เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน

2.3) พัฒนาบุคลากรและแรงงานภาคอุตสาหกรรม ให้สอดคล้องกับการพัฒนา

2.4) ส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

2.5) ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงิน รวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินงานของกองทุนร่วมทุนระบบค้ำประกันสินเชื่อ

2.6) สนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ๆ ในภาคอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

3) ด้านการบริการและการท่องเที่ยว

3.1) พัฒนาภาคบริการจากการ ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน

3.2) ส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านการเร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

1.1.4) นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนที่จะส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้มีความเข้มแข็งพร้อมไปกับการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SME รายใหม่ เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ อันเป็นฐานภาษีให้กับประชาชน ในระยะยาว โดยดำเนินการดังนี้

1) คณะรัฐมนตรีเห็นชอบจัดตั้งธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME Development Bank) จึงอนุมัติการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อแปลสภาพเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมเป็นธนาคาร

2) มอบหมายให้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐเร่งรัดการปล่อยสินเชื่อให้กับ SME

3) ลดภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับ SME เฉพาะผู้ประกอบการมีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่เกิน 6 ล้านบาทจากอัตราภาษีปัจจุบัน 30% เป็นดังนี้

- SME มีกำไรไม่เกิน 1 ล้าน เสียภาษี 20%

- SME กำไร 1-3 ล้าน เสียภาษี 25%

- SME กำไร 3 ล้าน ขึ้นไป เสียภาษี 30%

4) ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับธุรกิจเงินร่วมลงทุน

1.1.5) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

การขาดดุลการค้าของไทยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นำไปสู่ปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด(ดุลการค้าและดุลบริการ) เพราะรายได้จากภาคบริการ ในที่สุดแล้วก็ไม่เพียงพอที่จะนำมาชดเชยดุลการค้า ยิ่งนำเข้าและการส่งออกของไฮต้องพึ่งพาการขนส่งของบริษัทเดินเรือต่างประเทศ จึงต้องเสียค่าระวางเรือและค่าประกันภัยในต่างประเทศมากขึ้น ยิ่งมีการส่งออก - นำเข้ามากขึ้น ค่าใช้จ่ายส่วนนี้ก็ยิ่งมากขึ้น ดังในปี 2538 - 2539 ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลสูงมากถึงประมาณร้อยละ 9 ของ GDP การค้า

1.2)บริบทหมู่บ้านเดินพัฒนา

1.2.1) ประวัติความเป็นมา

บ้านเดินพัฒนามีที่มาจากชื่อของสถานที่ในหมู่บ้าน กล่าวคือ ในระยะเริ่มแรกที่มีชาวบ้านมาอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านแห่งนี้จะมีลานกว้างอยู่ตรงกลางหมู่บ้านซึ่งภาษาอีสานเรียกว่า " เค้น " จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านเค้น ต่อมาทางหน่วยงานราชการ ได้เข้ามาพัฒนาที่หมู่บ้านนี้จึงมีการเปลี่ยนชื่อเป็นบ้านเดินพัฒนาในปัจจุบัน โดยสาเหตุที่ชาวบ้านย้ายมาอยู่ที่นี่ก็เพราะมาหาจับจองที่ทำมาหากินแห่งใหม่ ซึ่งกลุ่มคนชุดแรกที่อพยพมา มาจากบ้านใหม่สำโรง ค.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว

และบ้านใหม่ อ.เมือง จ.นครราชสีมา ซึ่งแต่เดิมได้ทำการเกษตรเป็นหลักและเลี้ยงสัตว์ด้วย เนื่องจากสมัยนั้นป่ายังอุดมสมบูรณ์

1.2.2) สภาพทางภูมิศาสตร์

สภาพทางภูมิศาสตร์โดยทั่วไปของหมู่บ้านเคิ้นพัฒนาส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ โดยมีคลองน้ำอยู่ 1 สาย แต่ในปัจจุบันได้คืนเงิน

ทิศเหนือ ติดกับหมู่บ้านคอนเมือง

ทิศใต้ ติดกับหมู่บ้านไพรสารี

ทิศตะวันออก ติดหมู่บ้านหนองไทร

ทิศตะวันตก ติดหมู่บ้านนาหว้า

1.2.3) สภาพเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจุบันมีสมาชิกในหมู่บ้าน 321 ชาย 171 คน หญิง 150 คน มี 58 หลังคาเรือนครอบครัวที่มีที่ดินทำกินของตัวเอง ดังนี้

จำนวน	ไร่	มีจำนวน	ครอบครัว
1-15	ไร่	11	ครอบครัว
6-10	ไร่	15	ครอบครัว
11-12	ไร่	10	ครอบครัว
21-50	ไร่	12	ครอบครัว
50	ไร่ขึ้นไป	10	ครอบครัว

ที่ดินที่ยังไม่ได้เอกสารสิทธิ์ จำนวน 38 ครอบครั้ว รวม 350 ไร่

ประชากรใน	จำนวน	คน
1 วัน-3 ปีเต็ม	13	คน
3 ปี 1 วัน-6 ปีเต็ม	25	คน
6 ปี 1 วัน-12 ปีเต็ม	41	คน
12 ปี 1 วัน-14 ปีเต็ม	65	คน
15 ปี 1 วัน-18 ปีเต็ม	76	คน
50 ปี 1 วัน-60 ปีเต็ม	38	คน
60 ปี 1 วันขึ้นไป	20	คน

1.2.4) วัฒนธรรมประเพณี

บ้านเคิ้นพัฒนาเป็นหมู่บ้านที่มีขนาดเล็ก มีประชากร 58 หลังคาเรือนภายในหมู่บ้าน จึงไม่มีวัดที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน เมื่อต้องการทำบุญในวันสำคัญต่าง ๆ ชาวบ้านเคิ้นพัฒนาจะไปทำบุญที่วัดที่อยู่หมู่บ้านอื่น ๆ ภายที่ชาวบ้านเคิ้นพัฒนาใช้คือภาษาไทยโคราช ประเพณีวันสำคัญต่าง ๆ ที่ชาวบ้านร่วมกันจัดขึ้นทุกปี คือการทำบุญ กลางบ้านในวันขึ้นปีใหม่

วันสงกรานต์และวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น นอกจากนี้ชาวบ้านในพื้นที่ยังมีความเชื่อเรื่องศาลปู่ตา โดยจะจัดให้มีการบวงสรวง การทำนายน เช่น ให้อาหารปู่ตา เพื่อให้ช่วยปกป้องคุ้มครองหมู่บ้าน และช่วยให้มีน้ำอุปโภค บริโภคตลอดปี

1.2.5) โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร

หมู่บ้านเค็ดพัฒนา มีถนนเข้าหมู่บ้านเป็นถนนลูกรัง ความยาว 1,500 เมตร หมู่บ้านแยกเป็น 2 เส้นทาง ซึ่งเป็นทางติดต่อกับหมู่บ้านอื่น มีไฟฟ้าใช้ 55 ครัวเรือนจากปีก่อนขยายเพิ่ม 3 ครัวเรือน มีบ่อน้ำ 2 บ่อ มีคลองน้ำ 1 สาย แต่สิ้นเงินแล้ว

- ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
 1. นายหวาน ของเงินกลาง ผู้ใหญ่บ้าน
 2. นายปราชญ์ มะนาวนอก ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
 3. นายจรัส สงนอก อ.บ.ค.
 4. นายมิน ไม้สูงเนิน อ.บ.ค.
 5. นายปุย เลิศกลาง ประธานกองทุนหมู่บ้าน
 6. นายสุทร ศรีจันทิก เจ้าหน้าที่บัญชีกองทุนหมู่บ้าน
 7. นายคุณ คำไทย กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
 8. นายสุวรรณ แก้วกลาง กรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1.2.6) กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	สมาชิก	15	คน
2. กลุ่มเยาวชนเกษตร	สมาชิก	25	คน
3. กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	สมาชิก	30	คน
4. กลุ่มเงินออม	สมาชิก	150	คน

ทั้งนี้การจัดตั้งกลุ่มอยู่ในระยะเริ่มต้น ความมั่นคงของกลุ่มอยู่ในขั้นต่ำยังขาดปัจจัยในการตั้งให้กลุ่มประสบความสำเร็จได้ อาทิ เช่น

- ปัจจัยทางด้านบุคคล
 1. ผู้นำขาดคุณสมบัติของผู้ไม่มีความสนใจ
 2. ผู้นำขาดความรู้ในการบริหาร
 3. ผู้นำขาดประชุมหรือร่วมกิจกรรม ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา
 4. ไม่มีเวลาเพราะต้องทำงานหรือกิจกรรมของงาน ไม่เสียสละ

ปัจจัยทางด้านสังคม

1. สมาชิกไม่ยอมรับคำตัดสินของผู้นำทำให้เกิดความขัดแย้ง
2. ระบบอิทธิพลที่อาจเป็นผลกระทบ ในการอยู่ร่วมกัน
3. ไม่มีการยกย่องเชิดชูผู้นำ
4. ไม่มีความสามัคคีและจิตสำนึก
5. ในวาระประชุมสมาชิก ไม่เคารพระเบียบการประชุม

1.2.7 โครงการพัฒนาผ่านมา

1. จัดซื้ออุปกรณ์กีฬาโดยหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามา พ.ศ. 2542
2. โครงการจัดแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติดเข้ามา พ.ศ. 2543
3. โครงการขุดลอกคลองโดยกรมชลประทาน พ.ศ. 2544
4. โครงการสหกรณ์เครือข่ายกระจายสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ค.ส.พ.) โดยบริษัทไทยประสิทธิ์ประกันภัยร่วมกับ กสท.
5. โครงการประปาหมู่บ้าน(ขยายเพิ่มเติม)โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามา พ.ศ. 2545

ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

กองทุนหมู่บ้านเดิมพัฒนา หมู่ 14 มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 15 คน กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปีเมื่อครบกำหนดระยะเวลาหนึ่ง ปีนับตั้งแต่วันที่กรรมการกองทุนเข้ารับตำแหน่งให้กรรมการกองทุนจับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนกำหนด

ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นตำแหน่งตามวาระ คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วยกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่และคณะกรรมการกองทุนจะจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระภายในระยะเวลาสามสิบวัน กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับคัดเลือกอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน หมู่บ้านเดิมพัฒนามีผู้จัดทำจำนวน 15 คน คือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุกคนร่วมกันจัดทำคำขอขึ้นทะเบียนกองทุนตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. จัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตาม กทบ.2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ.2 จากคณะอนุ-

กรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

2. ขึ้นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสินพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องคือ
ระเบียบข้อบังคับของกองทุน

3. เมื่อบัญชีกับธนาคารออมสิน

การสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ทุกคนจะต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้า 30 บาท เพื่อคณะกรรมการจะนำเงินส่วนนี้ไป
ใช้ประโยชน์เกี่ยวกับเอกสารการสมัครสมาชิกกองทุนทุกคน โดยผู้มีความประสงค์จะสมัครเป็น
สมาชิกต้องยื่นคำขอเป็นสมาชิกกองทุนที่คณะกรรมการกองทุนและเมื่อคณะกรรมการเห็นสมควร
รับเป็นสมาชิกกองทุนแล้วสมาชิกทุกคนจะต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้นและเงินฝากตั้งจะ
ภายใน 3 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เป็นผู้สมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

คุณสมบัติของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

1. เป็นผู้ที่มิใช่ภริยาหรือพักอาศัยอยู่ในบ้านเดิมพัฒนาเป็นระยะเวลาไม่น้อย
กว่า 6 เดือน ก่อนจัดตั้งกองทุน
2. เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน
และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน
4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
5. อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
6. มีเงินฝากตั้งและถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวน
หุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

จากการที่หมู่บ้านเดิมพัฒนาได้กำหนดคุณสมบัติของสมาชิกกองทุนเพราะ
ต้องการรับสมัครที่เป็นคนในหมู่บ้านที่มีความต้องการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านด้วยใจ
จริงและต้องการให้สมาชิกเห็นความสำคัญของกองทุนหมู่บ้าน

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านจะพ้นจากการเป็นสมาชิกกองทุนได้ดังต่อไปนี้

1. ตาย
2. ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
3. วิกล-จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
4. ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้ร่วมประชุม
5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

6. จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
7. นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้
8. มีลักษณะไม่ตรงกับคุณสมบัติของสมาชิกกองทุนตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

ทุนกำหนด

หมู่บ้านเค้นพัฒนารับสมัครสมาชิกทั้งประเภทรายบุคคลและกลุ่มองค์กร โดยปัจจุบันมีสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกแล้วจำนวน 62 คนเมื่อรับสมัครสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านแล้วสมาชิกคนใดมีความประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยยื่นคำขอกู้กับคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอแล้ว ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบ และคณะกรรมการกองทุนอย่างน้อย 2 คนเป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เมื่อผู้กู้ได้รับอนุมัติเงินกู้แล้วต้องเปิดบัญชีออกทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบ

หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้กู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเค้นพัฒนาคือจะพิจารณาถึงการส่งเสริมอาชีพ การคุ้มค่าต่อการลงทุน การสร้างรายได้โดยสมาชิกสามารถนำเงินกองทุนไปใช้จ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน ลดรายจ่ายเพื่อพัฒนาอาชีพบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน เป็นต้น

การโอนเมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอนุมัติเงินกู้แล้ว ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

การชำระคืนเงินกู้ผู้กู้จะนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคารและนำหลักฐานการชำระคืนเงินกู้ไปมอบให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชี ถ้าผู้กู้คนใดผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ผู้กู้ต้องเสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบข้อบังคับที่กองทุนกำหนด

การส่งเสริมการใช้เงินบ้านเค้นพัฒนาผู้แนะนำ ในการใช้เงินคือ พัฒนาการ พัฒนาการอำเภอ เข้ามาแนะนำเรื่องการใช้เงินให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และการจัดทำบัญชี 2 ครั้ง โดยการให้ประธานกองทุนเรียกประชุมสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนเข้าร่วมฟังการแนะนำความรู้เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินกองทุน การประกอบอาชีพที่ได้ผลผลิตเร็วและขายได้ราคา นอกจากการแนะนำเรื่องการใช้จ่ายเงินกู้แล้วยังแนะนำเกี่ยวกับการขายผลผลิตของชาวบ้านให้ได้ราคาและหาตลาดให้ชาวบ้านนำผลผลิตที่ได้จากการประกอบอาชีพไปขาย

ในการตรวจสอบกองทุนหมู่บ้านของบ้านเคิ้นพัฒนานั้น พัฒนาการอำเภอตรวจสอบการใช้เงินกู้ การจัดทำบัญชีเงินกองทุน 2 ครั้ง วิธีการตรวจสอบคือเรียกประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุน แล้วสอบถามเกี่ยวกับการใช้เงินกองทุนหมู่บ้าน การฝากเงินกองทุนหมู่บ้าน การฝากเงินกองทุน 1 ด้านบาท และ เงินสัจจะ เงินค่าธรรมเนียม เงินค่าหุ้น จากคณะกรรมการกองทุน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเคิ้นพัฒนาเผยแพร่ผลการดำเนินงานของกองทุนให้สมาชิกของกองทุนทราบ โดยการติดประกาศผลการดำเนินงาน ความก้าวหน้าของกองทุน รายชื่อสมาชิกกองทุน จำนวนผู้กู้เงินกองทุน ยอดเงินกู้ที่อนุมัติ ยอดเงินคงเหลือ ชื่อธนาคารที่ฝากเงินกองทุน และการจัดสรรผลประโยชน์จากเงินกองทุนให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทุกคนทราบ

ตารางที่ 1 แสดงยอดผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	รายได้ก่อนกู้เงิน (เฉลี่ย/เดือน)	รายได้หลังกู้เงิน (เฉลี่ย/เดือน)	หมายเหตุ
1	นายอำนาจ พายุนทด	20,000	20,000	
2	นายสมหมาย ผลพิมาน	20,000	20,000	
3	นายสวัสดิ์ แก้วกลาง	20,000	20,000	
4	นายสมพงษ์ บุตรกลาง	40,000	40,000	
5	นายมิน ไม้สูงเนิน	30,000	30,000	
6	นางแสง หลอดทอง	20,000	20,000	
7	นายสุวรรณ แก้วกลาง	50,000	50,000	
8	นางสาวท ขานจันทิก	40,000	40,000	
9	นายปุย เลิศกลาง	50,000	50,000	
10	นายหวาน ขอนเงินกลาง	50,000	50,000	
11	นายปราชญ์ มะนาวนอก	30,000	30,000	
12	นายสุนทร ศรีจันทิก	30,000	30,000	
13	นางมุขดา สงนอก	50,000	50,000	
14	นายประเสริฐ สมควร	20,000	20,000	
15	นายชนะศึก จันทรีโพธิ์	20,000	20,000	
16	นางสังคม สงนอก	50,000	50,000	
17	นายคุณ คำไทย	30,000	30,000	
18	นายประดม เลิศกลาง	10,000	10,000	
19	นายเจริญ จันจันทิก	30,000	30,000	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	รายได้ก่อนหักเงิน กองทุน	รายได้หลังหักเงิน กองทุน	หมายเหตุ
20	นายสนิท พงกระโทก	30,000	30,000	
21	นางมณี จำปาทอง	15,000	15,000	
22	นายชิง จันทรีโพธิ์	20,000	20,000	
23	นางจันทร์ ระวางสูงเนิน	20,000	20,000	
24	นายทน หาญสงคราม	20,000	20,000	
25	นางบุญแต่ง ลูกกลม	20,000	20,000	
26	นายถาวร หาญโยธา	20,000	20,000	
27	นายวสุวรรค์ ขอเงินกลาง	20,000	20,000	
28	นางรวย ศรีเมือง	15,000	15,000	
29	นายคุณ มะนาวนอก	20,000	20,000	
30	นายชระอน จารย์สูงเนิน	20,000	20,000	
31	นายเสริม สิงห์เพชร	20,000	20,000	
32	นายหม่วย มะนาวนอก	20,000	20,000	
33	นางสำเร็จ เลิศกลาง	10,000	10,000	
34	นายสุรพล เลิศกลาง	20,000	20,000	
35	นางสายฝน ศรีจันทัก	20,000	20,000	
36	นางสว่าง พุดนอก	20,000	20,000	
37	นายเปรี๊ยะ มะนาวนอก	15,000	15,000	
38	นายเสน่ห์ เลิศกลาง	10,000	10,000	

รวมยอดที่หักทั้งสิ้น 975,000 บาท (เก้าแสนเจ็ดหมื่นห้าพันบาทถ้วน)

บ้านเดินพัฒนาการจัดสรรผลประโยชน์จากกองทุนดังต่อไปนี้

1. เป็นเงินปันผลค่าหุ้น
2. เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้
3. เป็นเงินตอบแทนและคณะกรรมการกองทุน
4. เป็นทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพของประชากรในหมู่บ้าน
5. เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน
6. เป็นทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก
7. เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน

การมีกระบวนการพึ่งตนเอง

โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง การสร้างศักยภาพของตนเอง และการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียงเมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านร่วมกันจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน โดยมีข้าราชการจากหน่วยงานของรัฐ พัฒนาการ พัฒนาอำเภอร่วมให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการร่างระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน เมื่อคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับกองทุนเสร็จแล้ว ประชาคมกองทุนหมู่บ้านก็ประกาศให้ระเบียบข้อบังคับกองทุนเด่นพัฒนาทันที

โดยมีระเบียบข้อบังคับบางประเด็นที่สำคัญคือวงเงินกู้ยืมต้องไม่เกิน 20,000 บาท ต่อรายหากเกินต้องให้สมาชิกพิจารณา วินิจฉัยชี้ขาด แต่รายหนึ่งต้องไม่เกิน 50,000 บาท และระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ยืมไม่เกิน 1 ปี เมื่อครบกำหนดต้องชำระคืนเงินต้น พร้อมดอกเบี้ย ร้อยละ 8 ต่อปี

2. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การใช้เงินทุนตรงตามวัตถุประสงค์ พบว่า จากการสำรวจข้อมูลสมาชิกผู้กู้ในหมู่บ้านเด่นพัฒนาได้เสนอ โครงการ โดย 80% เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำไร่ จากเงินทุนเป็นไปตามวัตถุประสงค์แต่ยังขาดความรู้ในการจัดกระบวนการการเงินและประกอบกับขาดประสบการณ์ในการวางแผนการใช้ทรัพยากร ดังต่อไปนี้

1. ด้านคุณภาพ

1.1 ปริมาณน้ำที่ใช้ในการทำเกษตร ไม่เพียงพอ รวมทั้งในฤดูแล้งด้วย

2. ด้านชีวภาพ

2.1 เกษตรกรใช้พื้นที่ไม่เหมาะสม

2.2 ขาดการบำรุงดิน

2.3 ขาดการวางแผนการผลิตที่เหมาะสม

3. ด้านเศรษฐกิจและสังคม

3.1 ที่ดินขาดเอกสารสิทธิ์

3.2 เกษตรกรมีรายได้น้ำตาลผลผลิตและคุณภาพผลผลิตตกต่ำ

3.3 เกษตรกรขาดความรู้ด้านการเกษตร เช่น การแปรรูป ความรู้ด้านการผลิตพืช และสัตว์

3.4 ภาระหนี้สินนอกระบบ

3.5 ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ
การชำระหนี้

ขณะนี้เงินทุนจัดสรรที่ให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา ได้อนุมัติไป 38 ราย โดยทุกรายใช้การชำระ 1 งวด คือสิ้นสุดการเก็บผลผลิตใช้ระยะเวลา 12 เดือน จากการสำรวจภาค ว่า 80% ของผู้กู้จะชำระหนี้ตามสัญญา อีก 20 % จะขอผ่อนผัน เนื่องจากเป็นเกษตรกรรายใหม่ ที่ยังขาดประสบการณ์ในการผลิต และคาดว่าจะนำเงินทุนนอกระบบมาชำระหนี้คิดเป็นร้อยละ 3 ของผู้กู้ ปัญหาสำคัญในการชำระหนี้

1. ภาระหนี้สินนอกระบบของสมาชิก
2. ผลผลิตไม่ตรงตามเป้าหมายและ ได้รับความเสียหาย
3. ขาดความรู้ในการวางแผนการผลิต

กลุ่มสมาชิกมีความเข้าใจและสนองนโยบายของทางรัฐบาลแต่ผลการผลิตยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากขาดความรู้ และถูกนายทุนเอาเปรียบ ในกรณีการทำไร่ เช่น ปีนี้เคยปลูกอ้อยพันธุ์ A ใช้ปุ๋ยสูตร A1 ได้ผลดี พอปีถัดไป นายทุนก็ให้ทดลองเปลี่ยนพันธุ์อ้อย และปุ๋ย โดย ร้อยละ 70 เกษตรกรจะไม่ทราบข้อมูล ว่าเป็นการทดลองของนายทุน หลงเชื่อตามคำแนะนำก็จะประสบปัญหาด้านผลผลิตตกต่ำและเป็นหนี้สินนายทุนในที่สุด จากนั้นก็เกิดเป็นหนี้ผูกพันที่ยากจะชำระคืนจึงต้องใช้เงินในระบบในการชำระหนี้เป็นผลให้เกษตรกร ไม่ฟื้นตัวและต้องแก้ไขปัญหาโดยใช้วิธีการเช่นนี้เสมอมา

สรุปรายละเอียดโครงการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (ปี 2545)

โครงการ

ผลิตภัณฑ์อัฐดินซีเมนต์

สถานที่ดำเนินการ

บ้านเลิศมงคล หมู่ 15 ต.คอนเมือง อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

หน่วยงาน / องค์กรที่รับผิดชอบ

กลุ่มผลิตอัฐดินซีเมนต์บ้านเลิศมงคล / อบต.คอนเมือง

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากผู้ผลิตอิฐดินซีเมนต์บ้านเลิสมงคล ต.คอนเมือง มีสมาชิกในกลุ่มมีความสนใจมีความรู้และประสบการณ์ ในการผลิตอิฐดินซีเมนต์เป็นอย่างดี ทางภาครัฐมีอุปกรณ์และงบประมาณในการสนับสนุน ประกอบกับในพื้นที่หมู่บ้านเลิสมงคลมีวัสดุที่ใช้ในการผลิตอยู่ในท้องถิ่น จึงได้ทำการผลิตอิฐดินซีเมนต์ซึ่งเป็นวัสดุสำคัญในการสร้างที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในสภาพสังคมปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมอาชีพ ของราษฎร ให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและเป็นการสร้างงานในระดับชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถนำวัสดุที่อยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อการสร้างงานให้กับราษฎรที่ว่างงานหลังจากฤดูเก็บเกี่ยว
2. เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของกลุ่มผู้ผลิต ให้มีรายได้เสริมจากอาชีพหลัก
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นำวัสดุคิบบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์
4. เพื่อให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็ง มีควารักและผูกพันท้องถิ่นตัวเอง

เป้าหมายของโครงการ

1. ในการผลิตอิฐดินซีเมนต์ของกลุ่ม ซึ่งใช้เครื่องจำนวน 1 เครื่อง ใช้แรงงาน จำนวน 8 คน สามารถผลิตได้ 2,000 ก้อน ต่อวัน

2. ต้นทุนในการผลิต ซึ่งใช้วัสดุส่วนผสมในท้องถิ่น 4 บาท ต่อ หนึ่งก้อน และจำหน่ายในราคาก้อนละ 5 บาท คิดเป็นกำไรก้อนละ 1 บาทสามารถผลิต 2,000 ก้อน คิดเป็นเงิน 10,000 ต่อวันงบประมาณ

งบประมาณที่ใช้รวมทั้งสิ้น 560,000 บาท

ผลการดำเนินงาน

ในการดำเนินโครงการได้ดำเนินการสร้างโรงเรือนใหม่ขนาด กว้าง 8 x 10 เมตรแล้วเสร็จไปแล้วประมาณ 30% ได้ทำการคัดเลือกวัสดุ (ดินที่อัตราส่วน ดินเหนียว 20% ดินทราย 80% โดยปริมาตร ทดสอบโดยวิธีตกตะกอน)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านเคิ้นพัฒนา ตามแนวคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ CIPP MODEL “ สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ

1.1. เพื่อทราบถึงกระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

1.1) เพื่อทราบถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา

1.2) เพื่อทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ตลอดจนความสามารถในการยกระดับความเป็นอยู่ การพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา

1.3) เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

1.4) เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา

1.5) เพื่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชน ท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

2. วิธีการดำเนินการ

2.2) ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เข้าใจอย่างละเอียด

2.3) ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุน

2.4) ใช้ชีพชีพอเนลในการวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดและตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

2.5) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ พร้อมทั้งอาศัยข้อมูลจากแบบรายงานต่าง ๆ ที่ได้เก็บไว้แล้วบางส่วน

2.6) เขียนรายงานการประเมินผลในรูปแบบสารนิพนธ์

3. ผลการดำเนินการ

3.2) ประชาชนในหมู่บ้านมาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านเพิ่มเติม

3.3) ประชาชนในหมู่บ้านนำเงินกู้จากกองทุน ไปใช้ในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์

3.4) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนเพิ่มขึ้น มี

ความรับผิดชอบต่องบการเงินกองทุน และส่งเสริมการทำงานของเงินกองทุน

3.5) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีกองทุนเพิ่มเติม

3.6) ระเบียบกองทุนมีความชัดเจน โปร่งใสมากขึ้น เป็นระเบียบที่สามารถปฏิบัติตามได้ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกองทุน

3.7) สมาชิกในหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุน มีความสามัคคีกัน มีความคิดริเริ่มร่วมแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อกองทุน

3.8) สมาชิกในหมู่บ้านมีความอยู่ดีกินดีขึ้น มีเงินทุนหมุนเวียนประกอบอาชีพและรู้จักระมัดระวังในการใช้เงินเพิ่มมากขึ้น

3.9) ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ก่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในหมู่บ้านคืนพัฒนา

อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านคืนพัฒนา บรรลุทั้ง 5 ข้อได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านคืนพัฒนาเกิดขึ้นได้เพราะความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน การมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้มีกองทุนที่มีประสิทธิภาพ และมีแนวโน้มว่าประชาชนในหมู่บ้านจะให้ความร่วมมือเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านคืนพัฒนา มีการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน เพื่อให้มีความง่ายและความคล่องตัวในการบริหารกองทุน โดยได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุน จากความเห็นชอบของสมาชิกทุกคน และมีการแบ่งหน้าที่การทำงานของคณะกรรมการทุกคนอย่างชัดเจน ช่วยให้ระบบการบริหารกองทุนมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านคืนพัฒนา เปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดเวทีสัมมนาจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ เพื่อให้ประชาชนนำความรู้ที่ได้ มาปรับปรุงใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ แต่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกเพื่อการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนทั่วไปเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านคืนพัฒนา มีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มสมาชิกผู้ปลูกอ้อย ซึ่งมีแนวโน้มที่จะมีการรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์ในหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นประชาชนทั่ว

ไปและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเดินพัฒนา มีความซื่อสัตย์ต่อชุมชน ร่วมมือร่วมใจในการทำงาน เพื่อส่วนรวมมีความสามัคคีรักใคร่กลมเกลียวกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน มีความรักต่อบ้านเกิดของตนเอง ร่วมแรงพัฒนาหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้หมู่บ้านเดินพัฒนาเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็งจนถึงปัจจุบัน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1) ปัจจัยด้านบวก

2.1.1) ประสบการณ์การประกอบอาชีพ ที่ล้มเหลวของประชาชนบางรายในหมู่บ้าน จึงได้อาศัยเป็นบทเรียนให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก

2.1.2) เกิดความสามัคคีในหมู่บ้าน ประชาชนร่วมมือร่วมในกันมากขึ้น จึงก่อให้เกิดหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง

2.1.3) ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน โดยมีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 62 คน จากจำนวนครัวเรือน 58 ครัวเรือน ซึ่งถือว่าการจัดตั้งกองทุนประสบความสำเร็จ

2.1.4) สมาชิกกองทุนเงินสะสมเพิ่มขึ้น รู้จักออมเงินเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพของตนเอง

2.2) ปัจจัยด้านลบ

2.2.1) ประชาชนในหมู่บ้านยังคงมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคาร และนายทุน นอกกระบบซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถนำเงินไปเจริญเติบโต ได้ในระยะเวลาอันสั้น

2.2.2) สมาชิกกองทุนบางรายไม่พึงพอใจ ในการตัดสินใจอนุมัติเงินกองทุนของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งอนุมัติให้กู้ได้น้อยกว่าเงินที่ขอกู้ไว้ ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุน จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการจัดเวทีการประชุมเท่าใดนัก

2.2.3) สมาชิกบางรายมีงานต้องรับผิดชอบทำงานมาก บางคนต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่หมู่บ้าน ทำให้ไม่ได้รับข่าวสารจากการประชุมกองทุน ทำให้การบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการเกิดความล่าช้า เก็บเงินฝากจะได้อาจไม่ครบตามกำหนดเวลา

2.2.4) คณะกรรมการกองทุนบางคนขาดความรู้ ในการบริหารจัดการกองทุน และการทำบัญชีกองทุน ดังนั้นภาระหนักจึงตกเป็นของประธานและเหรัญญิก ทำให้ระบบการบริหารกองทุนมีความล่าช้า ขาดความละเอียดในการทำงาน บางครั้งคณะกรรมการได้ขอความช่วยเหลือจากบัณฑิตกองทุนให้ช่วยจัดทำบัญชี ซึ่งเป็นการช่วยบรรเทาปัญหาได้เพียงระดับหนึ่ง

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนาม ผู้วิจัยได้เข้าร่วมศึกษาการสร้างองค์กรเครือข่ายย่อยภายในหมู่บ้าน ซึ่งสมาชิกหมู่บ้านเดิมพัฒนาได้จัดตั้งสมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพทอผ้า และกลุ่มผู้ประกอบการเลี้ยงโค โดยเป็นองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ที่ได้จัดตั้งขึ้นก่อนหน้านี้แล้ว แต่เมื่อมีกองทุนหมู่บ้านเข้ามา กลุ่มองค์กรเหล่านี้ได้มีการพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้น สมาชิกกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความรู้เพิ่มขึ้นกว่าเดิม ทำให้กลุ่มองค์กร มีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นเป็นส่วนช่วยเสริมประสิทธิภาพ และความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

ประชาชนในหมู่บ้านเดิมพัฒนา ฐานะที่ของตนเอง ปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่คำนึงถึงสิ่งตอบแทน สมาชิกหันมาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานของรัฐ แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะอย่างเต็มที่ อีกทั้งสมาชิกต่างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับมติในที่ประชุม จึงทำให้การบริหารกองทุนคล่องตัวขึ้น การอยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่นภายในครอบครัว เด็ก สตรี และคนชรา จึงทำให้ การอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดิมพัฒนา มีความสงบสุข อยู่กันอย่างมีสันติ

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

5.1) ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการประกอบอาชีพต่าง ๆ สามารถลงทุนทำให้เกิดรายได้จากการผลิต และสามารถนำเงินมาชำระกองทุนทั้งต้นและดอกเบี้ยได้ครบตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ทำให้เงินกองทุนเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของกองทุน

5.2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการตามกิจกรรมต่าง ๆ สามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้ในระดับหนึ่ง และช่วยเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น โดยสมาชิกรู้จักการใช้เงินให้เกิดประโยชน์ในการนำไปประกอบอาชีพ นำความรู้ที่ได้จากการรวมกลุ่มองค์กร ไปพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพตนเองและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าในอดีต

5.3) ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ประชาชนเกิดความสามัคคีมากขึ้น สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น มีทัศนระอยากให้เกิดกองทุนที่มั่นคงมีประสิทธิภาพเพื่อความ เป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ก่อให้เกิดสันติสุขขึ้นในหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 วงเงินที่อนุมัติให้กู้ สูงสุดไม่ควรให้เกิน 30,000 บาท จากระเบียบกองทุนอนุมัติให้กู้ไม่เกิน 50,000 บาท เนื่องจากสมาชิกบางรายหากกู้เงินไปแล้วไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนได้ จะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินผูกพันมากขึ้น และเงินกองทุนอาจสูญไม่สามารถเรียกเก็บคืนได้

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี มีการจัดสรรปันผลค่าหุ้นคืนแก่สมาชิกมากเกินไป คือ 30% ควรจัดสรรคืนเพียง 20% โดยที่เหลือนำไปจัดสรรเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 คณะกรรมการกองทุนควรให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของตนเองให้มากกว่านี้ โดยให้ความร่วมมือในการประชุมระดับอำเภอมากขึ้น ซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่คณะกรรมการกองทุนโดยเฉพาะ เพื่อนำความรู้มาบริหารกองทุนให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ควรมีการแบ่งงาน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน ตามความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้การบริหารกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีกองทุนแก่คณะกรรมการให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะเหรียญกษาปณ์และเลขานุการ ควรได้รับความรู้ในการทำบัญชีกองทุนมากที่สุด เนื่องจากการทำบัญชีกองทุนค่อนข้างยากและข้อมูลมาก ต้องทำบัญชีไม่ให้ผิดพลาด เพื่อความโปร่งใสในการบริหารกองทุน และการจัดรับบัญชี ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยในการบริหารจัดการกองทุน

3. ข้อเสนอแนะนำเงินไปพัฒนาอาชีพของสมาชิกกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 สมาชิกที่กู้เงินควรนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ที่เขียนขอโครงการ ไม่ควรนำเงินไปใช้จ่ายทางอื่นที่ไม่เป็นประโยชน์ หรือนำไปชำระหนี้แก่นายทุนนอกระบบ เพราะจะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินผูกพันมากขึ้น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 สมาชิกกู้เงินไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่มีกิจกรรมเดียวกันหรือคล้ายกัน ควรมีการรวมกลุ่มในการจัดตั้งการประกอบอาชีพขึ้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มอาชีพเดียวกันและมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะช่วยให้การประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 สมาชิกที่กู้เงินควรมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับ

กระบวนการผลิต การตลาด ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีทางเลือกมากขึ้น มีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางมากขึ้น จะทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ช่วยลดปัญหาการเป็นหนี้สินลงได้

ข้อเสนอแนะข้อที่ 4 สมาชิกผู้กู้เงินที่ต้องการประกอบอาชีพเสริม หรือต้องการลดรายจ่ายในการผลิต ควรรวมกลุ่มกันจัดตั้งองค์กรขึ้น เช่น กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ เป็นการช่วยลดต้นทุนในการประกอบอาชีพ โดยไม่ต้องซื้อปุ๋ยในราคาแพงอีกต่อไป และสามารถผลิตปุ๋ยจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 สาเหตุความล้มเหลวของกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ผลกระทบในระยะยาวที่อาจเกิดขึ้น หลังจากมีเงินกองทุน

1 ตำบลบาท เข้ามาในหมู่บ้านและชุมชน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ของคณะกรรมการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 4 การยกย่องกองทุนหมู่บ้าน ที่มีการบริหารจัดการกองทุนจนประสบความสำเร็จ เพื่อกระตุ้นให้กองทุนหมู่บ้านอื่นปฏิบัติตาม

ข้อเสนอแนะข้อที่ 5 อาชีพใหม่ที่อาจเกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน หรือมีการรวมกลุ่มการจัดตั้งองค์กร เพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

บรรณานุกรม

- กรรมการกองทุนหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา, คณะ.(2544).แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อม
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบช. 2). นครราชสีมา.(ม.ป.ท.)
- กรรมการกองทุนหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา, คณะ.(2544).ระเบียบกองทุนหมู่บ้านเคิ้นพัฒนา
นครราชสีมา.(ม.ป.ท.)
- นางลักษณ์ เคระพีพงษ์ และคณะ.(2524). จุดเด่น จุดด้อย กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.วาร
สาร การศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร. บริษัทประชาชน จำกัด.
- พัฒนา กิติอาษา.(2524). “ชุมชน” “การพัฒนาชุมชน” และ “แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน”
สาขาวิชาศึกษาทั่วไป สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
นครราชสีมา.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี(2524).คู่มือนักศึกษา.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.นครราชสีมา.
- สัมพันธ์เดชะธริก.(2524).การบริหารกองทุนด้านบาทให้มีประสิทธิภาพ ในหนังสือพิมพ์มติชน
รายวัน.ฉบับวันที่ 15 มกราคม 2545. หน้า6.
- สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 4.2543.”ผลการดำเนินงาน ปี 2543” โครงการหมู่บ้าน
วิชาการเกษตรนครราชสีมา.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.(2544).คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงาน
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมืองแห่งชาติ,กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.(2544)ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี.สำนักงานคณะกรรมการ
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ,กรุงเทพฯ : บริษัทสหพัฒนาการพิมพ์.
- อุดม คำรัสพันธุ์ และคณะ.(2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา.นครราชสีมา ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ทัศน์ทองการพิมพ์.